

ACTIEPLAN GRENSOVERSCHRIJDEND
GEDRAG IN DE CULTUUR- EN
AUDIOVISUELE SECTOR

26.06.2018

INHOUD

1	Aanleiding	3
2	Proces.....	3
3	Bevraging.....	4
4	Actieplan	7

1 AANLEIDING

De #MeToo-discussie doet sinds oktober 2017 veel stof opwaaien. Naar aanleiding van de berichten over grensoverschrijdend gedrag in onder andere de danswereld en televisieproducties bleek grensoverschrijdend gedrag ook in de cultuur- en audiovisuele sector een probleem te zijn. Verschillende sectororganisaties kondigden aan dat zij rond deze problematiek aan de slag willen gaan.

Om de verschillende initiatieven op elkaar af te stemmen en ook de beleidsmatige aandacht voor het thema te versterken, nam Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, Sven Gatz het initiatief om in samenwerking met de kunsten- en audiovisuele sector tot een actieplan te komen om deze problematiek het hoofd te bieden.

2 PROCES

Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, Sven Gatz gaf aan de CuDOS-onderzoeksgroep van de Universiteit Gent de opdracht om een brede bevraging op te zetten naar de ervaringen met grensoverschrijdend gedrag waarbij ook gevraagd werd of procedures om dit gedrag te melden voldoende gekend zijn.

Op 7 februari 2018 organiseerde de minister op zijn kabinet een rondetafelgesprek met 10 sectororganisaties¹ en de vakbonden over de te ondernemen stappen. Er werden drie werkgroepen opgericht rond drie sporen:

- 1) preventie,
- 2) procedures om klachten te melden en
- 3) sanctionering.

¹ OKO (overleg kunstorganisaties), Sociaal Fonds Podiumkunsten, Mediarte, Vlaamse Onafhankelijke Televisieproducenten, Vereniging Vlaamse Journalisten, Kunstenpunt, Acteursgilde, VRT, Unie van Regisseurs, Scenaristengilde, ACLVB, ACOD, ACV

In de loop van de maanden maart en april 2018 formuleerden de werkgroepen acties vanuit telkens drie perspectieven:

- 1) op het niveau van organisaties met specifieke aandacht voor freelancers,
- 2) sectorspecifiek en
- 3) algemeen (sector overschrijdend).

De input van deze werkgroepen en de resultaten van de bevraging vormden de basis voor dit actieplan.

De belangrijkste doelstellingen uit het actieplan bestaan er in om er voor te zorgen dat de kanalen om klachten te melden gekend zijn en benut worden en dat slachtoffers geholpen worden. Daarvoor wordt het meldpunt 1712 versterkt en zal worden bekeken hoe er een brugfunctie tussen de kunsten- en audiovisuele sector en het meldpunt kan worden geïnstalleerd. Daarnaast wordt er volop ingezet op het opleiden van vertrouwenspersonen en worden organisaties aangesproken om een integriteitsbeleid uit te werken. Daarbij zullen de sectorfondsen inzetten op het ondersteunen van organisaties en leidinggevenden via opleidingen en informatieverstrekking. Het contact tussen lotgenoten wordt versterkt via de ondersteuning van 'peer support'. Om het thema grensoverschrijdend gedrag van in de opleidingen die voorbereiden op een job in de kunsten- en audiovisuele sector bespreekbaar te maken wordt overleg tussen de sectoren en het onderwijs georganiseerd. In 2019 zal er een brede sensibiliseringscampagne in de kunsten- en audiovisuele sector worden opgezet.

3 BEVRAGING

In april 2018 realiseerde de onderzoeksgroep CuDOS – Vakgroep Sociologie van de Universiteit Gent een **onderzoek naar seksueel grensoverschrijdend gedrag in de cultuur- en mediasector in Vlaanderen**². Hierbij werden 2161 personen met artistieke en meer omkaderende functies bevraged. De onderzoekers brachten in deze studie grensoverschrijdend gedrag op een zeer gedetailleerde wijze in kaart. Verscheidene handelingen, gaande van het uiten van seksueel getinte grappen tot het dwingen tot seksueel contact, werden voorgelegd aan de respondenten. Respondenten die dergelijke ervaringen meegemaakt hadden,

² Zo man, zo vrouw? Gender en de creatieve sector in Vlaanderen. onderzoeksgroep CuDOS – Vakgroep Sociologie van de Universiteit Gent

konden zelf aangeven of zij het al dan niet als grensoverschrijdend hadden ervaren. Het onderzoek vroeg dus niet noodzakelijk naar strafbare feiten maar om subjectieve ervaringen.

De helft van de vrouwen werkzaam in de cultuur- en/of mediasector gaf aan in het voorbije jaar een vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag te hebben ervaren binnen de professionele omgeving.

- In de meeste gevallen gaat het daarbij wel eerder om communicatief grensoverschrijdend gedrag, waarbij er ongepaste seksuele of seksistische toespelingen worden gemaakt tijdens conversaties op het werk.
- Toch geeft ook 1 op 4 vrouwen werkzaam in de cultuursector aan dat zij in het voorbije jaar ook ongewenste fysieke of seksuele toenaderingen hebben ervaren.
- Verder geeft 4 % aan dat zij gedwongen of gechanteerd werden om seksueel contact te hebben.

In de mediasector liggen de cijfers (iets) lager:

- 1 op 5 vrouwen geeft aan ongewenste fysieke of seksuele toenaderingen te hebben ervaren en
- 3% werd gedwongen of gechanteerd om seksueel contact te hebben.

Mannen ervaren beduidend minder grensoverschrijdend gedrag: 18% van de mannen werkzaam in de culturele en/of mediasector geeft aan een bepaalde vorm van grensoverschrijdend gedrag meegemaakt te hebben in het voorbije jaar.

Risicogroepen

Grensoverschrijdend gedrag komt het vaakst voor tijdens interacties op het werk die gekenmerkt worden door duidelijke statusverschillen. Dit blijkt vooral het geval te zijn voor vrouwelijke slachtoffers: 79% van de vrouwelijke slachtoffers geeft aan dat zij in het verleden werden lastig gevallen door iemand uit de werkomgeving met een hogere sociale status, bij mannen is dat 64%. **Dit maakt jonge vrouwen die (nog) niet veel erkenning genieten een risicogroep.**

Daarnaast geven **personen met een eerder artistieke of een artistiek technische functie** vaker aan dat zij bepaalde vormen van grensoverschrijdend gedrag hebben meegemaakt. Bij personen met een administratieve of meer ondersteunende functie is dit minder het geval.

melden of aan te klagen dit uiteindelijk niet gedaan hebben. Risicofactoren zoals een competitieve sfeer, jobonzekerheid en statusverschillen kunnen ook hier weer een verklaring bieden.

4 ACTIEPLAN

Actieterrein 1: Opzetten van procedures om grensoverschrijdend gedrag te melden en klachten op te volgen

ACTIE 1.1 | We zetten een keten op waarbij klachten op een zo vlot mogelijke manier kunnen worden afgehandeld met een geschikte oplossing voor de melder. Waar nodig moet er ook de mogelijkheid zijn voor bemiddeling en herstel.

1.1. a	Meldpunt 1712 wordt versterkt met kennis en expertise over de cultuur en- audiovisuele sector. Ook de toegankelijkheid (openingsuren, chatfuncties) wordt uitgebreid.	
DUIDING	<p>Momenteel is er weinig tot geen kennis aanwezig bij het meldpunt 1712 over de specifieke aspecten van het werken in de cultuur- en audiovisuele sector. Welke zijn de arbeidsrelaties (kortlopende contracten, freelance, projectmatig werken,...)? Welke actoren zijn de spelers waar naar kan doorverwezen worden? Er dient ook aandacht te gaan naar de manier waarop klachten bijgehouden worden (aantal, meldingen, bemiddelingen, ...) i.f.v. van het in kaart brengen patronen met aandacht voor vertrouwelijkheid/privacy.</p> <p>Het meldpunt moet ook bereikbaar zijn voor niet Nederlandstaligen en beschikbaar buiten de kantooruren.</p>	
PARTNERS	WVG, CJM	
MIDDELEN	Te bepalen	
TIMING	Najaar 2008	

1.1 b	De erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik wordt uitgebreid naar alle sectoren en aangevuld met experts uit de cultuur- en audiovisuele sector.	
	DUIDING	De erkennings- en bemiddelingscommissie voor slachtoffers van historisch misbruik behandelt aanvragen van feiten van misbruik en geweld die zich in de periode 1930 - 1990 afspeelden in jeugd- en onderwijsinstellingen in Vlaanderen. De Commissie bestaat uit een groep deskundigen die wekelijks samenkomen. De Commissie ontvangt slachtoffers en na(ast)bestaanden van slachtoffers van historisch misbruik voor een gesprek met het oog op de erkenning van het aangedane leed. Dit gesprek vindt altijd plaats met twee leden van de Commissie. Indien de aanvrager dat wenst, kan het gesprek leiden tot een bemiddelingsverzoek. In dit geval zal de commissie, na het verhaal te hebben beluisterd, de tegenpartij uitnodigen. Het kan daarbij gaan om de persoon die het geweld pleegde of de directie van de instantie waar het geweld plaatsvond. Als de tegenpartij wil ingaan op de vraag dan wordt een bemiddelingsgesprek mogelijk. Als de aanvrager dat wenst kan hij/zij daar zelf ook bij aanwezig zijn. De Commissie handelt onafhankelijk en is een plaats van ontmoeting en dialoog. De Commissie werkt discreet en respecteert de privacy-reglementering. De Commissie is geen waarheids- of onderzoekscommissie. Ze spoort geen daders op en is niet uit op waarheidsvinding. Voor het mogelijk maken van een bemiddelingsgesprek met een dader contacteert de commissie de instantie waar het misbruik plaatsvond.
	PARTNERS	WVG, CJM
	MIDDELEN	Te bepalen
	TIMING	Najaar 2008

1.1 e	Er worden opleidingen tot vertrouwenspersoon aangeboden voor de hele cultuur- en audiovisuele sector.	
	DUIDING	<p>Het Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten heeft binnen haar opleidingsaanbod een 5-daagse opleiding tot vertrouwenspersoon. Werknemers die vallen onder pc 304 kunnen daarvoor gebruik maken van hun opleidingskrediet. Andere deelnemers betalen 700 euro.</p> <p>Mediarte zal een opleiding tot vertrouwenspersoon opnemen binnen MediAcademie.</p> <p>Via een externe preventiedienst kan ook een opleiding gevolgd worden. Daarvoor betaald men 964 euro. Deze bedragen liggen voor freelancers en mensen die niet in vast dienstverband werken te hoog. We onderzoeken de mogelijkheid om collectieve opleidingen aan te bieden.</p> <p>De Vlaamse overheid maakt een bedrag van 17.500 euro vrij om per provincie 5 vertrouwenspersonen op te leiden die freelancer zijn en kunnen en willen deel uitmaken van een netwerk vertrouwenspersonen voor freelancers.</p>
	PARTNERS	<p>Sociaal Fonds podiumkunsten, Mediarte, VOFTP (via MediAcademie)</p> <p>Externe partner (Sensoa)</p>
	MIDDELEN	<p>Sectorfondsen via eigen opleidingsaanbod.</p> <p>Groepsopleidingen via Sensoa (700 euro per dag) of externe preventiedienst (964 voor 5-daagse opleiding)</p> <p>CJM: 17.500 euro</p>
	TIMING	voorjaar 2019
1.1 f	Er wordt werk gemaakt van een overkoepelend juridisch kader voor freelancers en tijdelijke medewerkers. Waarbij aandacht voor grensoverschrijdend gedrag wordt meegenomen.	
	DUIDING	Freelancers en tijdelijke medewerkers zijn een kwetsbare groep. De bestaande juridische kaders betreffende welzijn op het werk zijn vaak niet of beperkt van toepassing op freelancers.

	PARTNERS	Juristen kunsten- en audiovisuele sector, SFP, OKO, Mediarte
	MIDDELEN	Eigen middelen sectororganisaties
	TIMING	2019
1.1. g	De stappen die een klacht kan doorlopen, van melding tot het slachtoffer geholpen is of er een bemiddeling is opgestart, worden schematisch weergegeven in een flowchart die voor de hele cultuur- en audiovisuele sector beschikbaar en gekend is.	
	DUIDING	De verschillende stappen die aan klacht kan doorlopen moeten gekend zijn. 1 luisterend oor, 2 informele procedure, 3 formele procedure (klacht? herstel?), 4 sanctionering (arbeidsinspectie?)
	PARTNERS	OKO, Sociaal Fonds podiumkunsten, VOFTP, Mediarte
	MIDDELEN	n.v.t.
	TIMING	2019 (na versterking 1712 en uitwerking ombudsfunctie)

Actieterrein 2: Er wordt ingezet op herstel en sanctionering

ACTIE 2.1 We bereiden een ombudsfunctie voor de cultuur- en audiovisuele sector voor die ter aanvulling op het meldpunt 1712 de rol van aanspreekpunt en bemiddelaar op zich kan nemen.		
	DUIDING	Zie 1.1 d
	PARTNERS	OKO, Sociaal Fonds podiumkunsten, VOFTP, Mediarte Externe preventiediensten (Mensura, securex, IDEWE), Prevent
	MIDDELEN	25.000 euro voor consultancy opdracht. Uit te besteden via overheidsopdracht aan externe preventiedienst of Prevent.
	TIMING	Najaar 2018

ACTIE 2.2 | De stappen die een klacht kan doorlopen, van melding tot het slachtoffer geholpen is of er een bemiddeling is opgestart, worden schematisch weergegeven in een flowchart die voor de hele cultuur- en audiovisuele sector beschikbaar en gekend is.

	DUIDING	zie 1.1 g
	PARTNERS	OKO, Sociaal Fonds podiumkunsten, VOFTP, Mediarte
	MIDDELEN	n.v.t.
	TIMING	2019 (na versterking 1712 en uitwerking ombudsfunctie)

Actieterrein 3: Er wordt ingezet op sensibilisering en kennisdeling

ACTIE 3.1 | Er wordt een brede sensibiliseringscampagne opgezet voor de cultuur- en audiovisuele sector waarbij enkele bekende figuren het peter/meterschap opnemen Een herkenbaar beeld of logo kan dienen om verschillende acties die verder door de sector genomen zichtbaar te maken

	PARTNERS	Departement CJM, in samenwerking met sector.
	MIDDELEN	50.000 euro
	TIMING	2019 (na versterking 1712 en uitwerking ombudsfunctie)

ACTIE 3.2 | Leidinggeevenden worden ondersteund bij het opnemen van een rol bij het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag in de eigen organisatie.

	DUIDING	Leidinggeevenden spelen een cruciale rol in het creëren van een veilige en respectvolle werkomgeving. Toch zijn leidinggevend zich nog te weinig bewust van bestaande machtsrelaties, principes van ethisch leiderschap en de rol die zij in hun organisatie kunnen opnemen.
3.2 a		Mediarte ondersteunt leidinggeevenden via een dossier over de verschillende aspecten van leidinggeven (coachend leiding geven, ethisch leiderschap, competenties van leidinggeevenden,...) en opleidingen georganiseerd binnen de MediAcademie.

ACTIE 3.4 Er wordt overleg opgezet tussen de cultuur- en audiovisuele sector en het onderwijs. Dit zowel op beleidsniveau als op sectorniveau.		
	DUIDING	Van in de opleidingen dienen studenten bewust gemaakt worden van de mogelijke risico's op machtsmisbruik, verhoudingen tussen werkgevers en werknemers, ethische principes, enz. Specifiek voor de podiumkunstensector moet er aandacht gaan naar omgang met lichamelijke en het maken van afspraken over gevoelige scènes.
3.4 a	Er wordt in gesprek gegaan met de kunst- cultuuropleidingen in het hoger onderwijs om mee hun handtekening te zetten onder het charter rond grensoverschrijdend gedrag.	
	PARTNERS	minister van Cultuur, minister van Onderwijs. Departement CJM en Departement Onderwijs.
	MIDDELEN	n.v.t.
	TIMING	Najaar 2018
3.4 b	Het Sociaal Fonds Podiumkunsten en OKO starten een dialoog op met onderwijsinstellingen.	
	PARTNERS	Sociaal Fonds Podiumkunsten, OKO
	MIDDELEN	n.v.t.
	TIMING	Nog niet bepaald
3.4 c	Er wordt een focusgroep/platform rond onderwijs opgezet met leerkrachten en alumni die samen willen nadenken rond deze problematiek.	
	PARTNERS	Engagement, kunstenpunt
	MIDDELEN	Middelen kunstenpunt. Ondersteuning Engagement (zie 2.4)
	TIMING	2019

ACTIE 3.6 Bestaande instrumenten worden geactualiseerd en interessante instrumenten uit andere sector worden vertaald naar de cultuur- en audiovisuele sector.		
	DUIDING	Er bestaan heel wat instrumenten vanuit andere sectoren (handleidingen, ethische codes, charters, handelingskaders,...). Ook in het buitenland is heel wat materiaal voorhanden. Deze instrumenten kunnen vertaald worden naar de cultuur- en/of audiovisuele sector.
3.6 a	Het sociaal charter voor de audiovisuele sector wordt geactualiseerd met bepalingen over grensoverschrijdend gedrag.	
	PARTNERS	Mediarte, VOFTP
	MIDDELEN	Eigen middelen
	TIMING	najaar 2018
3.6 b	Een werkgroep screent en vertaalt relevante instrumenten.	
	PARTNERS	Departement CJM, Sociaal Fonds Podiumkunsten, OKO, Unie van Regisseurs
	MIDDELEN	n.v.t.
	TIMING	Doorlopend, sommige instrumenten werden nu al verspreid.
3.6 c	Op regelmatige tijdstippen wordt via nieuwsbrieven en websites van de sectororganisaties het bestaan van de instrumenten onder de aandacht gebracht.	
	PARTNERS	Kunstenpunt, OKO, SFP, Mediarte, VVJ, Vakbonden. Engagement (via Engelstalige nieuwsbrief + FB-pagina die aan website is gelinkt)
	MIDDELEN	n.v.t.
	TIMING	Doorlopend
ACTIE 3.7 Begrippen en terminologie worden geduid en helder gecommuniceerd.		
	DUIDING	Er circuleren heel wat begrippen en terminologie rond het thema grensoverschrijdend gedrag. (seksueel grensoverschrijdend gedrag, integriteit, psychosociaal welzijn, misbruik...) Het moet duidelijk zijn waarover we spreken.
3.7 a	Een werkgroep maakt een glossarium op.	

